

Avaleht>Kohtuasja algatamine>Kus ja kuidas?>Millise riigi õigust kohaldada?

Millise riigi õigust kohaldada?

Rumeenia

1 Kehtivate õigusnormide allikad

1.1 Riigi õigusnormid

(valikuline)

Rumeenia siseriiklikud rahvusvahelise eraõiguse allikad on järgmised: põhiseadus, tsiviilseadustiku VII peatükk ja tsiviilmenetluse seadustik ning mitmesugused eriõigusaktid, mis käsitlevad rahvusvahelise eraõiguse kohaldamist välisriigi kodanike, äriühingute, äriregistri ja kodakondsuse suhtes.

1.2 Mõnepoolsed rahvusvahelised konventsioonid

(valikuline)

Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverentsi konventsioonid, mis käsitlevad tsiviilmenetlust, dokumentide legaliseerimise nõude tühistamist, dokumentide kättetoimetamist, tõendite hankimist, õiguskaitse kättesaadavuse parandamist, rahvusvahelise lapseröövi tsiviilõiguslikke küsimusi, lastekaitset, lapsendamist, kohtualluvust, ülalpidamiskohustust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist tsiviil- ja kaubandusajades.

Euroopa Nõukogu konventsioonid, mis käsitlevad kaubandusarbitraaži, lapsehooldusõigusega seotud kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist, teavet välisriigi õiguse kohta, lapsendamist, väljaspool abielu sündinud laste õiguslikku staatust ning kodakondsust.

ÜRO konventsioonid, mis käsitlevad naiste ja laste õigusi, laste elatise rahvusvahelist sissenõudmist, vahekohut, immuniteeti, transporti, intellektuaalomandit, lepinguväliseid kohustusi, tsiviilvastutust reostuskahjude eest, pardaleminekut, aegumistähtaegu ning müügilepinguid.

1.3 Peamised kahepoolsed konventsioonid

Rumeenia on sõlminud tsiviilasjades õigusabi andmise lepingud Albaania, Alžeeria, Austria, Belgia, Bulgaaria, Egiptuse, Hiina, Hispaania, Itaalia, Kreeka, Kuuba, Lõuna-Korea, Põhja-Makedoonia, Maroko, Moldova, Mongoolia, Poola, Prantsusmaa, Serbia, Slovakkia, Sloveenia, Süüria, Tšehhi Vabariigi, Tuneesia, Türgi, Ukraina, Ungari, Venemaa ja Ühendkuningriigi.

2 Kollisiooninormide rakendamine

Kohus võib rahvusvahelise ulatusega õigussuhte kohaldada välisriigi õigust omal algatusel või asjaomase isiku taotlusel.

Kohus võib omal algatusel arutada ning lubada pooltel arutada välisriigi õiguse kohaldamist, kui Rumeenia kollisiooninormis sellele viidatakse. Peale selle võib huvitatud pool tugineda kohtus välisriigi õigusele vastavalt kättesaadavuse põhimõttele.

2.1 Kohtuniku kohustus kohaldada kollisiooninorme omal algatusel

Välisriigi õigus hõlmab materiaalõiguse norme (sh kollisiooninorme), välja arvatud juhul, kui pooled on ise valinud kohaldatava välisriigi õiguse, samuti tehingute vorminõuete ja lepinguväliste kohustuste suhtes välisriigi õiguse kohaldamise juhtusid ning muid erijuhtusid, mis on sätestatud rahvusvahelistes konventsioonides, mille osaline on Rumeenia vastavalt Euroopa Liidu õigusele või siseriiklikele õigusele.

Kui välisriigi õigus viitab tagasi Rumeenia õigusele või muu riigi õigusele, kohaldatakse Rumeenia õigust, välja arvatud juhul, kui on selgelt sätestatud teisiti. Vt tsiviilseadustiku artiklid 2559 ja 2560.

2.2 Tagasisaade ja edasiviide

Välisriigi õigus hõlmab materiaalõiguse norme (sh kollisiooninorme), välja arvatud juhul, kui pooled on ise valinud kohaldatava välisriigi õiguse, samuti tehingute vorminõuete ja lepinguväliste kohustuste suhtes välisriigi õiguse kohaldamise juhtusid ning muid erijuhtusid, mis on sätestatud rahvusvahelistes konventsioonides, mille osaline on Rumeenia vastavalt Euroopa Liidu õigusele või siseriiklikele õigusele.

Kui välisriigi õigus viitab tagasi Rumeenia õigusele või muu riigi õigusele, kohaldatakse Rumeenia õigust, välja arvatud juhul, kui on selgelt sätestatud teisiti. Vt tsiviilseadustiku artiklid 2559 ja 2560.

2.3 Kohaldatava õiguse muutumine

Juhud, mil isegi ühendava teguri muutumise korral kohaldatakse alati varem kohaldatud õigust: viimase kodakondsusriigi õigus (isiku teadmata kadunuks või surnuks tunnistamine); lapse sünni ajal vanemate abielu tagajärgi reguleeriv õigus (abielust sündinud lapse põlvnemine); lapse sünnijärgse kodakondsusriigi õigus (väljaspool abielu sündinud lapse põlvnemine).

Juhud, mil isegi ühendava teguri muutumise korral on varem kohaldatud õigus uue õiguse ees üliluslik: vara lähetuskohariigi õigus (lähetatav vara); pärast lepingu sõlmimist lepingule iseloomuliku kohustuse täitmata jätnud poole elukoha- või asukohariigi õigus (selle õiguse kindlakstegemine, millega leping on kõige tihedamalt seotud).

Juhud, mil ühendava teguri muutumise korral kohaldatakse kas uut või varem kohaldatud õigust: selle riigi õigus, kus vallasasi asus õigusliku asjaolu ilmumise ajal, mille tulemusel asjaõigus tekkis või lõppes (asjaõiguste tekkimine, üleandmine või lõppemine); õigus, mida kohaldatakse ajal ja kohas, kus teave esitatakse (eelnevalt teise riiki viidud või hiljem teise riiki viidav vallasasi); selle riigi õigus, kus vara asus või kuhu vara viidi igamistätaja alguses (igamine).

Juhud, mil ühendava teguri muutumise korral kohaldatakse soodsamat õigust: kodakondsuse muutumine isiku täisealiseks saamisel; väljaspool abielu sündinud (kahe sünnijärgse kodakondsusega) lapse põlvnemine.

2.4 Kollisiooninormide tavapärase kohaldamise erandid

Välisriigi õigust ei kohaldata, kui see on Rumeenia rahvusvahelise eraõiguse normide kohaselt vastuolus avaliku korraga (näiteks on tulemus vastuolus Rumeenia või Euroopa Liidu aluspõhimõtete ja põhiliste inimõigustega) või kui välisriigi õigus on muutunud kohaldatavaks Rumeenia õiguse rikkumise tõttu.

Kui välisriigi õigus ei ole kohaldatav, kohaldatakse Rumeenia õigust.

Rahvusvahelist eraõigust käsitlevate siseriiklike õigusnormide kohaselt kindlaksmääratud õigust ei kohaldata siiski juhul, kui õigussuhe on asjaomase õigusega väga nõrgalt seotud. Sellisel juhul kohaldatakse õigussuhtega kõige tihedamalt seotud riigi õigust.

Rahvusvahelise ulatusega õigussuhte korral on üliluslikud Rumeenia õiguse kohustuslikud sätted. Rahvusvahelise ulatusega õigussuhte võib otse kohaldada ka teise riigi kohustuslike sätteid, kui õigussuhe on selle riigi õigusega tihedalt seotud ja see on poolte õiguspärastes huvides.

Vt tsiviilseadustiku artiklid 2564–2566.

2.5 Välisriigi õiguse tõendamine

Kohus selgitab välisriigi õiguse sisu välja selle kohaldamise ette näinud riigiasutustelt saadud teabe alusel, eksperdiarvamusele tuginedes või muul nõuetekohasel viisil. Välisriigi õigusele tuginevalt poolelt võidakse nõuda selle õiguse sisu tõendamist.

Vt tsiviilseadustiku artikkel 2562, seaduse nr 189/2003 (rahvusvahelise õigusabi kohta tsiviilasjades) artikkel 29, Londonis 1968. aastal sõlmitud välisriikide õigusinfo Euroopa konventsioon ja punktis 1.3 nimetatud riikidega sõlmitud kahepoolsed lepingud.

3 Kollisiooninormid

3.1 Lepingulised kohustused ja õigusaktid

Tehingu sisu määratakse kindlaks vastavalt poolte või tehingu algataja valitud õigusele. Pooled võivad valida õiguse, mida kohaldatakse kogu tehingule või ainult selle osale.

Kui kohaldatavat õigust ei ole valitud, kohaldatakse selle riigi õigust, millega tehing on kõige tihedamalt seotud (selle riigi õigus, kus oli lepingule iseloomuliku kohustuse täitmata jätnud poole või tehingu algataja elu- või asukoht tehingu sõlmimise ajal), ning kui kohaldatavat õigust ei ole võimalik kindlaks määrata, siis tehingu sõlmimiskoha riigi õigust.

Tehingu vorminõuded määrab selle sisule kohaldatav õigus. Tehing on kehtiv, kui see vastab tingimustele, mis on sätestatud ühes järgmises õiguses: tehingu vormistamisriigi õigus, tehinguga nõustunud isiku kodakondsusriigi või alalise elukoha riigi õigus või vastavalt tehingu kehtivust kontrolliva asutuse asukohariigi rahvusvahelise eraõiguse seadusele kohaldatav õigus.

Lepingulistele kohustustele kohaldatav õigus määratakse kindlaks vastavalt Euroopa Liidu õigusaktidele ning kui need kohustused ei kuulu Euroopa Liidu õigusakti kohaldamisalasse, siis vastavalt asjaomase lepingu suhtes kohaldatavatele siseriiklikele õigusnormidele, välja arvatud juhul, kui rahvusvahelistes konventsioonides või erisätetes on sätestatud teisiti.

Vt tsiviilseadustiku artiklid 2640–2646.

3.2 Lepinguvälised kohustused

Lepinguvälistele kohustustele kohaldatav õigus määratakse kindlaks vastavalt Euroopa Liidu õigusnormidele ning asjades, mis ei kuulu Euroopa Liidu õigusnormide kohaldamisalasse, vastavalt õigusele, mida kohaldatakse pooltevahelise eelmise õigussuhte sisule, välja arvatud juhul, kui rahvusvahelistes konventsioonides või erisätetes on sätestatud teisiti.

Eraelu puutumatus ja isiklike õiguste rikkumisest tulenevate hüvitisnõuete suhtes kohaldatakse kannatanu valikul: kannatanu alalise elukohariigi õigust, selle riigi õigust, kus kahju tekkis, või rikkuja alalise elukoha või asukoha riigi õigust.

Õigusele esitada vastulause isiklike õiguste rikkumiste peale kohaldatakse selle riigi õigust, kus väljaanne avaldati või saade eetrisse anti.

Vt tsiviilseadustiku artiklid 2641 ja 2642.

3.3 Isiku õiguslik seisund ja perekonnaseisuga seotud aspektid (nimi, elukoht, teovõime)

Isiku nime suhtes kohaldatakse isiku elukohariigi õigust. Lapsele nime andmise suhtes kohaldatakse vanemate valikul mõlema vanema ja lapse ühise kodakondsusriigi õigust või selle riigi õigust, kus laps sündis ja on sünnist saadik elanud.

Isiku elukohale kohaldatakse tema elukohariigi õigust.

Perekonnaseisule ning füüsiliste isikute õigus- ja teovõimele kohaldatakse isikute elukohariigi õigust. Konkreetse õigussuhtega seotud teovõimetusele kohaldatakse asjaomasele õigussuhtele kohaldatavat õigust. Juriidilise isiku asutamise ja lõpetamise suhtes kohaldatakse isiku asukohariigi õigust.

Täielikult õigusvõimelise isiku hooldusele kohaldatakse selle riigi õigust, kus asub isiku alaline elukoht eestkoste määramise või kaitsemeetme rakendamise ajal.

Vt tsiviilseadustiku artiklid 2570, 2572–2576 ja 2578–2579.

3.4 Vanema ja lapse õigussuhe, sealhulgas lapsendamine

3.4.1 Vanema ja lapse õigussuhe

Abielust sündinud lapse põlvnemine tuvastatakse vastavalt sellele õigusele, mida lapse sünni ajal kohaldati tema vanemate abielu üldiste tagajärgede suhtes. Kui vanemate abielu lõppes või lahutati enne lapse sündi, kohaldatakse selle riigi õigust, mida kohaldati abielu lõppemise või lahutamise tagajärgede suhtes abielu lõppemise või lahutamise ajal. See kehtib ka isaduse vaidlustamisel abielust sündinud lapse puhul ning lapsele nime andmisel.

Väljaspool abielu sündinud lapse põlvnemine tuvastatakse vastavalt lapse sünnijärgse elukohariigi õigusele, mida kohaldatakse põlvnemise tuvastamise ja selle tagajärgede ning põlvnemise vaidlustamise suhtes. Kui lapsel on mitu kodakondsust, millest ükski ei ole Rumeenia oma, kohaldatakse selle kodakondsusriigi õigust, mis on lapse jaoks kõige soodsam.

Vt tsiviilseadustiku artiklid 2603–2606.

3.4.2 Adopteerimine

Lapsendamise sisulised tingimused määratakse kindlaks vastavalt lapsendaja ja lapsendatava kodakondsusriigi õigusele. Need peavad ka vastama mõlemas õiguses sätestatud kohustuslikele tingimustele. Sisulised tingimused, mis peavad olema täidetud, kui abikaasad soovivad ühiselt lapsendada või üks abikaasa lapsendab teise abikaasa lapse, on sätestatud selle riigi õiguses, mida kohaldatakse abielu üldiste tagajärgede suhtes.

Lapsendamise tagajärgede, lapsendaja ja lapsendatava vahelise suhte ning lapsendamise tühistamise suhtes kohaldatakse lapsendaja kodakondsusriigi õigust või kui lapsendajateks on abikaasad, siis nende abielu tagajärgede suhtes kohaldatavat õigust.

Lapsendamise vorminõuetele kohaldatakse selle riigi õigust, mille territooriumil lapsendamine toimub.

Vt tsiviilseadustiku artiklid 2607–2610.

3.5 Abielu, kooselu, partnerlus, lahutus, lahuselu, ülalpidamiskohustus

3.5.1 Abielu

Abielu sõlmimise sisulised eeldused määratakse kindlaks vastavalt selle riigi õigusele, mille kodanik kumbki tulevane abikaasa abielu sõlmimise ajal on.

Abielu sõlmimise vorminõuetele kohaldatakse abielu sõlmimise riigi õigust.

Abielu sõlmimise õiguslike eelduste suhtes kohaldatavat õigust kohaldatakse ka abielu kehtetuks tunnistamise ja kehtetuse tagajärgede suhtes.

Abielu üldiste tagajärgede suhtes kohaldatakse abikaasade ühise alalise elukoha riigi õigust ja selle puudumise korral abikaasade ühise kodakondsusriigi õigust. Kui abikaasadel on erinev kodakondsus, kohaldatakse abielu sõlmimise riigi õigust.

Vt tsiviilseadustiku artiklid 2585–2589.

3.5.2 Kooselu ja partnerlus

3.5.3 Lahutus ja lahuselu

Rumeenia kohaldab Rooma III määrust.

Vastavalt siseriiklikule õigusele võivad abikaasad vastastikusel kokkuleppel valida lahutuse suhtes kohaldatavaks õiguseks selle riigi õiguse, kus on abikaasade ühine alaline elukoht kohaldatavat õigust käsitleva kokkuleppe sõlmimise ajal; selle riigi õiguse, kus oli abikaasade viimane ühine alaline elukoht, kui vähemalt üks neist elab kohaldatavat õigust käsitleva kokkuleppe sõlmimise ajal endiselt selles riigis; emma-kumma abikaasa kodakondsusriigi õiguse; selle riigi õiguse, kus abikaasad on elanud vähemalt kolm aastat, või Rumeenia õiguse.

Lahutusele kohaldatavat õigust käsitleva kokkuleppe võib sõlmida või seda muuta hiljemalt lahutuse asjus pädeva asutuse poole pöördumise kuupäeval.

Kohus võib abikaasade kokkulepet arvesse võtta hiljemalt esimesel kohtuistungil, kuhu pooled on nõuetekohaselt kutsutud.

Kui abikaasad ei ole kohaldatavat õigust valinud, kohaldatakse lahutuse suhtes kas selle riigi õigust, kus asus abikaasade ühine alaline elukoht lahutusprotsessi algatamise kuupäeval; ühise alalise elukoha puudumise korral abikaasade viimase ühise alalise elukoha riigi õigust, tingimusel et vähemalt ühe abikaasa alaline elukoht on lahutusprotsessi algatamise kuupäeval selle riigi territooriumil; eelneva puudumise korral selle riigi õigust, mille kodanikud mõlemad abikaasad lahutusprotsessi algatamise kuupäeval on; ühise kodakondsuse puudumise korral abikaasade viimase ühise kodakondsusriigi õigust, kui vähemalt üks neist on lahutusprotsessi algatamise kuupäeval selle riigi kodanik. Muudel juhtudel kohaldatakse Rumeenia õigust.

Lahutusele kohaldatavat õigust kohaldatakse ka kooselu lõpetamisele.

Vt tsiviilseadustiku artiklid 2597–2602.

3.5.4 Ülalpidamiskohustus

Ülalpidamiskohustuse suhtes kohaldatav õigus määratakse kindlaks vastavalt Euroopa Liidu õigusnormidele (tsiviilseadustiku artikkel 2612).

3.6 Abieluvara

Abieluvarežiimile kohaldatava õiguse valivad abikaasad (selle riigi õigus, kus on ühe abikaasa alaline elukoht kohaldatava õiguse valimise kuupäeval; emma-kumma abikaasa kodakondsusriigi õigus kohaldatava õiguse valimise kuupäeval; selle riigi õigus, kus asus abikaasade esimene ühine alaline elukoht pärast abielu sõlmimist). See õigus reguleerib avalikustamise ja kolmandate isikute suhtes täidetavuse meetmeid ning alternatiivina abielu sõlmimise riigi õigusele abielu sõlmimiseks vajalikke vorminõudeid.

Kokkuleppe abieluvarežiimi suhtes kohaldatava õiguse valimise kohta võib sõlmida kas enne abielu sõlmimist või abielu sõlmimise ajal või abielu kestel.

Vorminõuded on sätestatud kas abieluvarežiimi reguleerivas õiguses või kokkuleppe sõlmimise riigi õiguses. Kui abikaasad ei ole abieluvarežiimile kohaldatavat õigust valinud, kohaldatakse abielu üldiste tagajärgede suhtes kohaldatavat õigust.

Vt tsiviilseadustiku artiklid 2590–2596.

3.7 Testamendid ja pärimine

Rumeenia kohaldab määrust (EL) nr 650/2012.

Siseriikliku õiguse kohaselt kohaldatakse pärimisele selle riigi õigust, kus asus pärandaja alaline elukoht tema surma ajal.

Isik võib pärandi suhtes kohaldatavaks õiguseks valida oma kodakondsusriigi õiguse. Kui kohaldatav õigus on valitud, kohaldatakse seda kohaldatava õiguse valimisega väljendatud nõusoleku olemasolule ja kehtivusele.

Testamendi koostamist, muutmist ja tühistamist peetakse kehtivaks, kui dokument vastab selle koostamise, muutmise või tühistamise päeval või testaatori surma ajal kehtivatele vorminõuetele vastavalt testaatori kodakondsusriigi õigusele; testaatori alalise elukoha riigi õigusele; dokumendi koostamise, muutmise või tühistamise riigi õigusele; kinnisasja asukohariigi õigusele või pärandvara jagamise menetlusega tegeleva kohtu või asutuse asukohariigi õigusele.

Kui vastavalt pärandi suhtes kohaldatavale õigusele pärijad puuduvad, läheb Rumeenia territooriumil asuva vara omandiõigus üle Rumeenia riigile vastavalt Rumeenia seadusele, mis käsitleb pärandvara jagamist pärijate puudumise korral.

Vt tsiviilseadustiku artiklid 2633–2636.

3.8 Kinnisvara

Vara asukohariigi õigust (*lex rei sitae*) kohaldatakse järgmiste küsimuste suhtes: vara kasutusvaldus, omandiõigus ja muud varaga seotud asjaõigused, sh reaaltagatis; (omandiõiguse algamisel) igamine; (kui ilmnes õiguslik asjaolu, mille tulemusel õigus tekkis, muutus või lõppes) sellist vara puudutavate asjaõiguste tekkimine, üleandmine või lõppemine, mille asukoht on muutunud; (vallasasjale hüpoteegi seadmise lepingu sõlmimise korral) vallasasjale seatud hüpoteegi kehtivuse, sellest teatamise ja selle tagajärgede tingimused; teatamise ja kinnisasjaga seotud õiguste tekkimise viisid ja (varguse / riigist väljaviimise ajal või nõude esitamise ajal) varastatud ja ebaseaduslikult riigist välja viidud varaga seotud nõuded.

Teel oleva vara suhtes kohaldatakse vara lähetamise riigi õigust.

Transpordivahendiga seotud asjaõiguste tekkimise, üleandmise ja lõppemise suhtes kohaldatakse: laeva või õhusõiduki puhul laeva lipuriigi või õhusõiduki registreerimise riigi õigust ning raudtee- ja maanteeõidukite puhul nende omanikust veoettevõtja organisatsioonilise staatuse suhtes kohaldatavat õigust. Nimeliste ja esitajaaktsiate ning nimeliste ja esitajavõlakirjade emiteerimisele kohaldatakse neid emiteeriva juriidilise isiku organisatsioonilise staatuse suhtes kohaldatavat õigust.

Teose autoriõiguse tekkimise, sisu ja lõppemise suhtes kohaldatakse selle riigi õigust, kus teos esimest korda avaldati.

Tööstusomandiõiguse tekkimise, sisu ja lõppemise suhtes kohaldatakse selle riigi õigust, kus tööstusomand hoiule võeti või registreeriti või hoiulevõtmise või registreerimise taotlus esitati.

Vt tsiviilseadustiku artiklid 2613–2632.

3.9 Maksejõuetus

Kohaldatavat õigust käsitlevad sätted sisalduvad seaduses nr 85/2014 maksejõuetuse ja maksejõuetuse vältimise menetluse kohta, millega aidatakse kaasa maksejõuetusmenetlust käsitleva määruse (EL) 2015/848 rakendamisele.

Viimati uuendatud: 08/08/2022

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.